

Tipuri de scrutini electorale

Tăbîrță Victoria,
Student, anul I, zi.
Facultatea de drept, USEM.
Lupașcu Zinaida,
doctor în drept, conf. univ., USEM.

Rezumat:

Potrivit științei contemporane, sistemul reprezintă un ansamblu de elemente aflate în interacțiuni stabile. În cazul nostru sistemul electoral va desemna totalitatea proceselor și procedeele politice, juridice și organizatorice de pregătire, desfășurare și finalizare a unor alegeri politice. Adică ansamblul tuturor fenomenelor conexe alegerilor unde avem în vedere dreptul electoral, normele juridice adiacente procesului electoral, modul de scrutin utilizat, campania electorală și susținerile ei financiare. Având în vedere acest lucru, majoritatea specialiștilor pun în corelație nemijlocită nașterea sistemului electoral cu instituționalizarea principiului democratic de cărmuire a statului.

Sistemul electoral definit și ca un mecanism de transformare a voturilor în demnități publice, prezintă ca element de bază modul de scrutin.

Cuvinte cheie: Scrutin, disciplina, drept, alegerile, proces bineorganizat, voința politică, guvern, exprimare, organele, rezultatele, majoritar, proporțional, mixt.

Summary:

According to contemporary science, the system is a set of elements in stable interactions. In our case, the electoral system will designate all the political, legal and organizational processes and procedures for preparing, running and finalizing political choices. That is, the ensemble of all the phenomena related to the elections where we have the right to vote, the legal norms adjacent to the electoral process, the electoral campaign used, the electoral campaign and its financial support. In view of this, most specialists directly link the birth of the electoral system with the institutionalization of the democratic principle of government.

The electoral system defined as a mechanism for the transformation of votes in public dignities has as a basic element the way of voting.

Keywords: Scrutiny, discipline, law, elections, well-organized process, political will, government, expression, organs, results, majority, proportional, mixed.

Introducere

Noțiunea de sistem cuprinde orice set de elemente ce există într-o anumite relație modelată unul față de celălalt. Și dreptul din Republica Moldova se prezintă, în primul rând, ca un ansamblu de norme

juridice în vigoare, ansamblu ce constituie un sistem bine organizat și structurat în anumite părți interdependente, după anumite principii și criterii (ramuri, subramuri, instituții juridice).

Ca subramură a dreptului constituțional, apare ca subsistem al acestuia, ca „parte a întregului”.

Prin urmare, sistemul dreptului electoral cuprinde un ansamblu de norme juridice înghegare și ierarhizate care formează izvoarele dreptului electoral și prin care se reglementează modul de organizare și desfășurare a alegerilor în organele electivă asigurând reprezentativitatea suveranității naționale.

Sistemul dreptului electoral este conceput și ca „structură internă a acestuia, structură determinată de diferențierea și integrarea normelor de drept electoral”.¹

Oricare ar fi modalitatea de definire a dreptului electoral, trebuie să subliniem faptul că această subramură reprezintă un sistem complicat ce cuprinde un șir de elemente interdependente care-i formează.

După cum am mai spus, elementele constitutive ale sistemului dreptului electoral sunt normele de drept electoral și instituțiile juridice ale acestei subramuri. În viziunea noastră, în categoria elementelor componente ale acestui sistem trebuie să includem și principiile dreptului electoral, despre care am vorbit anterior.

Teoria generală a dreptului ne învață că norma juridică este elementul constitutiv al dreptului, care reprezintă o regulă de conduită general obligatorie, insituită ori sancționată de puterea publică, a cărei respectare este asigurată, în caz de necesitate, de forța de constrângere a statului. În particular, normele dreptului electoral sunt o diversitate a normelor juridice care reglementează raporturile electorale prin stabilirea unor drepturi și îndatoriri participanților la aceste raporturi.

Odată ce normele de drept electoral fac parte din ansamblul normelor juridice care alcătuiesc sistemul de drept al Republicii Moldova, este firesc ca să întrunească trăsăturile generale caracteristice normei juridice: au caracter general și impersonal, sunt instituite de puterea publică și sunt obligatorii.

Totodată, normele de drept electoral sunt determinate și de anumite caracteristici specifice:

- au obiect propriu de reglementare: relații sociale ce apar în procesul organizării și desfășurării alegerilor în organele de stat electivă;
- au izvoarele lor de drept electoral (Constituția, Codul electoral, alte legi și acte normative subordonate legii);
- sunt cu prioritate norme procesuale, reglementând procedura realizării drepturilor electorale subiective ale cetățenilor, modul de formare a organelor reprezentative.

Indiferent de modul de abordare a noțiunii de drept electoral, este necesar să precizăm ca normele de drept electoral stabilesc:

1. drepturile electorale ale cetățenilor Republicii Moldova;
2. condițiile îndeplinite de o persoană pentru a deveni titularul acestora;

---

¹ Martin Petru. Sisteme electorale și modurile de scrutin. București, 1999.

3. garanțiile ce asigură exercitarea efectivă a drepturilor electorale;
4. obligațiile organelor de stat în organizarea și desfășurarea alegerilor;
5. regulile de desfășurare a alegerilor;
6. regulile de stabilire, centralizare și comunicare a rezultatelor alegerilor.

„Structura logico-juridică a normelor dreptului electoral. În teoria generală a dreptului s-a încetățenit ideea precum că, indiferent de formularea ei textuală, norma de drept are o structură trihotomică: ipoteza, dispoziție și sancțiune”.²

Întrucât normele dreptului electoral fac parte dintr-o subramură a dreptului constituțional, structura logico-juridică a lor provoacă aceleași discuții.

Asfel, unii autori susțin că majoritatea normelor electorale sunt alcătuite doar din două elemente: ipoteză și dispoziție, iar o parte dintre ele-chiar numai din dispoziție.

Din punctul nostru de vedere, o asemenea interpretare a structurii logico-juridice a normelor electorale vine în contradicție cu postulatele general acceptate în doctrina dreptului. Dacă în concepția teoriei generale a dreptului norma juridică este o regulă de conduită generală impersonală și obligatorie instituită ori sancționată de puterea de stat, respectarea careia este impusă în caz de necesitate prin forța de constrângere a statului, atunci susținerea acestei teze ar duce în mod inevitabil la concluzia că dreptul electoral nu este un drept în sensul deplin al cuvântului, deoarece normele sale, ne având sancțiuni, nu pot fi aplicate și rămân nerespectate, ceea ce nu e alt ceva decât o absurditate.

Orice normă juridică, inclusiv cele de drept electoral, se distinge de normele obișnuelnice, morale sau de altă natură prin faptul că respectarea ei este asigurată, în ultima instanță, de forța de constrângere a statului. Dacă această măsură – sancțiunea – se aplică atunci când norma nu este respectată de bună voie (în unele ramuri ea fiind evidentă), atunci în dreptul electoral, ca și în dreptul constituțional, ea nu este expres evidențiată.

Dreptul electoral este compus dintr-un număr considerabil de norme care pot fi clasificate conform diferitelor criterii:

- în raport cu obiectul de reglementare;
- după funcțiile exercitate;
- în funcție de natura conduitei pe care o prescriu;
- după caracterul relațiilor sociale reglementate;
- după spațiul de aplicare;

Instituția juridică de drept electoral reprezintă un cadru distinct de norme de drept electoral, care reglementează relații cu același specific, formând obiectul de reglementare a dreptului electoral. În calitate de exemplu de instituții juridice de drept electoral pot servi: principiile dreptului electoral; drepturile

---

² Teodorescu Gheorghe, Gherasim-Proca Ovidiu. Sisteme și componente electorale. Editura Fundației „Axis,” Iași, 2006.

electorale ale cetățenilor; organele electorale; procesul electoral; răspunderea pentru încălcarea normelor de drept electoral etc.

Pe lângă elementele constitutive ale dreptului electoral menționate, unii autori acceptă și divizarea sistemului acestei subramuri în Partea generală și Partea specială.

În dreptul electoral, conceptul de scrutin desemnează modul de convertire legală a voinței alegătorilor în mandate parlamentare. El reprezintă ansamblul actelor care constituie operațiunea electorală propriu-zisă.

Datorită diversității înfățișărilor sale, noțiunea de scrutin este mai rar folosită ca atare și de obicei în sens generic. Majoritatea covârșitoare a teoreticienilor vorbesc despre modurile de scrutin, modalitatea desemnând în acest caz „felul de a exista”, maniera în care este concretizat și aplicat actul electoral.

Modul de scrutin oficial este decis de interese de partide, de proiecția pe care fiecare formațiune politică și-o elaborează privitor la audiența pe care o deține în rândul electoratului sau de concluziile repetate ale propriului marketing politic. Astfel, teoreticienii țin să precizeze că, în principiu, criteriile potrivit cărora s-ar conveni operată alegerea unui mod de scrutin sunt: simplitatea, echitatea și eficacitatea.

Modul de scrutin, elementul fundamental al sistemului electoral determină într-o largă măsură conținutul real al noțiunii de reprezentare și funcția instituției reprezentative. Prin înșasi semnificația intrinsecă a noțiunii, scrutinul se încheie odată cu finalizarea votării, iar ceea ce urmează nu mai aparține de scrutin, ci îl succede acestuia. De fapt noi trebuie să raportăm scrutinul ca parte a sistemului electoral la două elemente substanțial hotărâtoare în context: structura buletinului de vot și perioada corespunzătoare votului.

Alegerile constituie principiul de baza al democrațiilor reprezentative. Prin ele se asigură legitimitatea politică fără de care guvernările democratice nu pot fi eficiente. Metoda prin care, tehnic discutând, voturile se transformă în demnități publice sau locuri definește modul de scrutin.

Din aceasta perspectivă sunt acceptate trei mari tipuri de sisteme electorale: sistemul majoritar, sistemul proportional și sistemul mixt.

Majoritatea modurilor de alegere se bazează pe opoziția sistemelor majoritare și a sistemelor proporționale. Dar numeroase țări au adoptat un sistem mixt, după modalități variabile, de elemente majoritare și proporționale.

Termenul „majoritar” indică metoda prin care în cadrul unei circumscripții candidatul sau lista de candidați care are cele mai multe voturi, cu sau fără majoritate absolută, este declarat învingător. De obicei, acest mod de sistem electoral este practicat în circumscripții uninominale, adică țara este împărțită în atâtea circumscripții câte locuri sunt în parlament. Acest tip de sistem electoral este cel mai vechi, dar și cel mai utilizat (conform datelor Uniunii Interparlamentare, numai puțin de 83 de țări au la

baza legislație electorale acest sistem de alegeri) și asigură o legătură directă între candidați și persoanele care își dau votul.³

Sistemul electoral majoritar, sau al votului majoritar cum mai este numit, la rîndul său, are trei subtipuri: sistemul electoral majoritar cu un singur tur de scrutin, sistemul electoral majoritar cu doua tururi de scrutin și sistemul electoral majoritar alternativ.

Trăsătura caracteristică scrutinurilor majoritare constă în faptul că, în fiecare circumscripție, locul sau locurile sunt atribuite în bloc candidaților sau listei care a ajuns în vîrf; cu alte cuvinte, tendințele minoritare nu sunt reprezentate. Scrutinul majoritar se poate practica în cadrul marilor circumscripții, unde electorul trebuie să aleagă o listă de candidați. Astăzi, în ceea ce privește alegerile legislative cel puțin, țările rămase fidele scrutinului majoritar îl practică mai degrabă în cadrul micilor circumscripții, unde este în joc cel puțin un loc. Acest cadru prezintă un dublu avantaj: pe de o parte, raporturile între candidați și electori sunt mai personalizate; pe de altă parte, cu cât circumscripțiile sunt mai numeroase, există mai multe șanse ca majoritatea să nu fie peste tot aceeași, ceea ce atenuează puțin efectul de monolit al principiului majoritar.

Scrutinul majoritar uninominal cu un singur tur (sistemul britanic) este cel mai simplu dintre toate modurile de scrutin: un singur loc se află în joc în fiecare circumscripție, alegerea se face într-un singur tur, ocupat de candidatul care a fost ales cu cel mai mare număr de voturi, fără să fie cerută condiția unui procentaj minim prin raportare la voturile exprimate sau la numărul alegătorilor aleși. Acest sistem este tradițional în Regatul Unit. Pentru anglo-saxoni, această instituție este atât de importantă, încât i-au dat un nume special: the first-past-the-post... Acest sistem este folosit mai ales în Canada, SUA și în India. Este deci modul de scrutin în vigoare în două dintre democrațiile cele mai populate din lume.⁴

Acest scrutin are un avantaj foarte important: votând pentru un deputat, electorii aleg de asemenea un premier și un echilibru guvernamental; există o majoritate netă în parlament, care asigură stabilitatea guvernamentală pe toată durata legislaturii; alternanța este totuși posibilă, ceea ce permite alegătorilor să sancționeze o echipă care i-a dezamăgit.

Dar scrutinul de tip britanic suscită, de asemenea, numeroase critici: în primul rînd, i se reproșează că simplifică în mod abuziv peisajul politic, căci partidele terțe și noile curente sunt ținute la distanță de parlament; în al doilea rînd, guvernământul este reprezentat adesea de o minoritate.

Referitor la scrutinul majoritar uninominal cu două tururi (sistemul francez) se deosebește de sistemul precedent ține de faptul că primul tur nu este întotdeauna decisiv; el nu este așa decât dacă un candidat întrunește majoritatea absolută a voturilor exprimate. În caz contrar, este organizat un al doilea tur de scrutin, iar locul este atribuit candidatului care a întrunit cel mai mare număr de voturi, chiar dacă

---

³ Popescu Teodor. Politologie. F.E.-P. „Tipografia Centrală,” Chișinău, 2007.

⁴ Barbu Claudiu. Sisteme electorale. Editura „Universul Juridic,” București, 2010. Prezentat: 10 aprilie 2014. E-mail: ap_groza@yahoo.com

nu este vorba decât de o majoritate relativă. Acest sistem este tradițional în Franța, fiind în vigoare încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Scrutinul majoritar cu două tururi de scrutin determină bipolarizarea vieții politice, dar influența sa este combinată cu alți factori ce merg în același sens, mai ales dreptul de dizolvare și alegerea președintelui prin sufragiu universal direct, după un sistem de scrutin majoritar cu două tururi, obligând electorii să aleagă între doi candidați numai în al doilea tur.

Votul alternativ (sistemul australian) întâlnit în doctrină și cu denumirea de „preferențial” este considerat un derivat al sistemului britanic uninominal cu un singur tur și, de fapt, combină într-un singur tur efectele celor două tururi de scrutin cu majoritate absolută. Scrutinul alternativ este un tip de vot majoritar în care e necesară, ca și în cazul scrutinului majoritar cu două tururi, obținerea majorității absolute a voturilor (50%+1 vot) pentru a câștiga mandatul pus în joc într-o anumită circumscripție. În această variantă, alegătorii votează pentru candidați în circumscripții cu un singur loc, dar înloc să voteze pentru un singur candidat, ei trebuie să claseze în buletin toți candidații din circumscripția lor, în ordinea descrescătoare a preferinței. La deschiderea buletinelor, ele se clasifică după prima preferință. Candidatul care întrunește prima preferință a alegătorilor și are majoritatea absolută a voturilor este declarat câștigător. Dacă nu întrunește această majoritate, ultimul de pe listă este eliminat și voturile sale se împart celorlalți candidați, urmând preferința a doua. Dacă în acest fel unul dintre candidați obține majoritatea absolută, el este declarat câștigător, dacă nu, procesul continuă. În final, când rămân numai doi, unul în mod sigur are majoritatea absolută. Acest tip de scrutin este folosit în cadrul alegerilor prezidențiale din așa state ca Australia și Irlanda și permite unui concurent divizat în mai multe tendințe, dar majoritar în opinie, să câștige, depășind eventualele sale divizări. El interzice victoria întâmplătoare a unui candidat minoritar, ca urmare a divizării adversarilor săi.

Caracteristic sistemelor proporționale de scrutin este faptul că locurile vor fi repartizate proporțional cu numărul locurilor obținute de candidați sau de listele corespunzând diferitelor tendințe de opinie. Compoziția parlamentului reproduce astfel destul de exact situația forțelor politice din țară. De aceea, sistemul proporțional este adesea asociat cu ideea de justiție sau de legitimitate, pe când apărătorii scrutinului majoritar pun în evidență eficacitatea acestuia.

Proporționalul riscă să facă mai dificilă formarea unui guvern bazat pe o majoritate stabilă. Dar importanța acestui risc este în funcție de contextul politic. Experiența arată că proporționalul funcționează în general rău în țările în care se găsesc partide extremiste puternice, pentru că aceste partide nu pot să se alieze între ele și refuză cel mai adesea să se alieze cu partidele de centru: baza majorității guvernamentale este deci destul de restrânsă. Astfel, proporționalul a contribuit la căderea celei de-a IV-a Republici.

Dimpotrivă, atunci când nu sunt partide extremiste puternice, proporționalul nu generează neapărat instabilitate, căci partidele reprezentate în parlament se înțeleg pentru a governa împreună; în acest caz, se ajunge la o stabilitate mai mare decât în țările cu scrutin majoritar, pentru că formula

gubernamentală se bazează pe o înțelegere atât de mare, încât nu este loc de alternanță posibilă. În Elveția, de exemplu, după 1959, guvernul este întotdeauna compus după aceeași formulă, care asociază cele patru partide principale reprezentate în parlament.

Efectele politice ale reprezentării proporționale depind, de asemenea, într-o anumită măsură, de modalitățile după care ea este aplicată. Există un număr mic de țări (Israel, Polonia și mai ales Luxemburg) care, pentru alegerile legislative, pun în aplicare reprezentarea proporțională în cadrul unei circumscripții naționale unice. Acest procedeu este uneori desemnat sub numele de „reprezentare proporțională integrală”, căci alegerea unui astfel de cadru geografic permite a atribui fiecărei liste un număr de locuri corespunzând aproape exact cu proporția sufragiilor pe care ea le-a cules, limitând la minimum pierderile datorate resturilor neutilizate.

După procedura cea mai obișnuită, se determină mai întâi un cât electoral, care este egal cu numărul de sufragii exprimate, divizat cu numărul de locuri ce urmează a fi ocupate. Dacă nu există o circumscripție națională unică, acest cât trebuie în mod normal să fie calculat separat pentru fiecare circumscripție. Se atribuie fiecărei liste atâtea locuri cât numărul de voturi pe care ea le-a obținut cât cuprinde câtul electoral. Cum nu se întâmplă practic niciodată ca numărul de sufragii întrunit de fiecare listă să fie un multiplu exact al câtului electoral, această primă operație nu permite repartizarea totalității locurilor.

Sistemele mixte sunt sisteme în care reprezentarea proporțională se aplică numai unei părți a locurilor, celelalte fiind atribuite prin scrutin majoritar. Obiectivul urmărit este de a degaja o majoritate stabilă, permițând fiecăreia dintre marile tendințe ale opiniei publice de a obține o reprezentare mai mult sau mai puțin simbolică. Modalitățile de combinare sunt foarte variabile. Uneori, se disting două contingente de locuri, cu candidaturi distincte și voturi separate. De exemplu, în Italia, după sistemul adoptat în 1993, care privea atât Adunarea Națională, cât și Senatul, 75% din locuri erau atribuite prin scrutin majoritar uninominal cu un tur și 25% prin sistemul reprezentării proporționale. Noua Lege electorală din aprilie 2006 a instituit un „sistem mixt proporțional”, cu o primă pentru majoritate.

Alegerea unui mod de scrutin și criteriile alegerii duc la dificultatea care ține de faptul că aceste criterii sunt multiple și conduc uneori la soluții opuse’.

Dacă este privilegiat sistemul reprezentativității (adică dacă se dorește ca principalele familii politice să fie reprezentate după importanța lor în sânul corpului electoral), se va alege reprezentarea proporțională integrală.⁵

Dacă se pune mai degrabă accentul pe guvernabilitate (adică pe existența unei majorități coerente și stabile, aptă să susțină o echipă gubernamentală pe toată durata unei legislaturi), va fi ales sistemul scrutinului majoritar sau al scrutinului mixt.

Democrațiile reprezentative cele mai vechi au început toate să utilizeze, sub o formă sau alta, scrutinul majoritar. Aceasta ține probabil de faptul că, la începutul secolului al XIX-lea, partidele politice

---

⁵ <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-constitutional/capitolul-20-exercitarea-suveranitatii/>

nu erau suficient de dezvoltate și reprezentarea era astfel concepută într-un spirit individualist: se alegea un reprezentant, dar nu în funcție de o etichetă, ci mai degrabă în raport de notorietatea sa, a calităților sale. În secolul următor, partidele s-au multiplicat și structurat și reprezentarea a luat un caracter mai degrabă ideologic: de acum, se vota mai puțin pentru persoane și mai mult pentru programe. Partidele deveneau principalii actori ai vieții politice și părea logic ca cei mai importanți dintre ei să fie reprezentați în parlament. „S-a alunecat astfel către o reprezentare proporțională, cu excepția țărilor anglo-saxone, unde constrângerile scrutinului majoritar erau mai ușor acceptate, pentru că exista o puternică tradiție bipartidistă”.⁶

Sistemul electoral este o instituție ce înglobează totalitatea normelor și regulilor care reglementează desfășurarea alegerilor în toate aspectele sale. Funcția principală a sistemului constă în asigurarea desfășurării libere și corecte a tuturor tipurilor de alegeri în conformitate cu caracteristicile și principiile democratice. Totodată, menționăm că sistemul electoral este inseparabil de noțiunile de alegeri și de vot, ele fiind, la rândul lor, componente ale procesului electoral.

Alegerile prezintă un proces bine organizat de constituire a organelor de putere și conducere prin intermediul exprimării libere a voinței politice a cetățenilor. Anume alegerile permit cetățenilor săși exercite dreptul de participare la guvernare, fie direct, fie prin intermediul reprezentanților aleși.

Votarea este, de asemenea, un proces în care cetățenii își exprimă prin votul lor opinia în legătură cu alegerea reprezentanților lor în organele de conducere. Activitatea de a alege reprezentanții unei instituții politice nu trebuie opusă modalității de a vota. Dreptul la vot este unul dintre drepturile politice fundamentale ale cetățeanului. A merge să votezi înseamnă a-ți afirma cetățenia și a-ți manifesta integritatea și, în același timp, integrarea în societate. Momentul în care persoana își lansează buletinul de vot în urnă este un moment festiv, și cetățeanul ca membru al societății se simte mândru și onorat că participă la alegerea guvernanților în conformitate cu prevederile Constituției, art. 38, alin. (1), care stipulează că alegerile au loc printr-un sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Aceasta înseamnă că toți cetățenii au dreptul de a vota fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, de avere sau origine socială. Caracterul direct al votului presupune că alegătorul poate și Administrarea Publică, trebuie să-și exprime opțiunea sa în mod personal și nu prin reprezentanți sau intermediari. Iar caracterul secret al votului asigură alegătorului posibilitatea de a-și manifesta, în mod liber, opinia sa cu privire la candidații propuși, fără ca această opțiune să fie cunoscută de alții.

Astfel de drepturi și cerințe sunt caracteristice pentru toate societățile democratice care organizează alegeri prin intermediul partidelor politice. Partidele politice, și nu numai ele, acordă o mare atenție pregătirii maselor, inclusiv a tineretului, pentru o participare activă și conștientă în viața social-politică, inclusiv la sufragiile generale și locale.

---

⁶ <https://legeaz.net/dictionar-juridic/moduri-de-scrutin>

Reieșind din particularitățile naționale, în baza Constituției este constituit un sistem electoral adecvat, care asigură posibilități largi de propagare și participare activă în baza principiilor democratice care prevăd: - alegeri libere; - existența alegerii alternative a candidatului; - competiție și concurență între candidați; - periodicitatea și regularitatea alegerilor; - posibilități egale de participare pentru toți factorii politici și candidații independenți. Drepturile electorale sunt drepturi exclusiv politice ale cetățenilor orișicărui stat din lume. Pentru a obține aceste drepturi, în primul rând, el trebuie să se înregistreze în calitate de alegător. Înregistrarea în listele de alegători se face în conformitate cu cele două modalități cunoscute. Prima modalitate este întocmirea listelor de alegători de către autoritățile publice locale care sunt și responsabile pentru corectitudinea întocmirii lor. A doua modalitate este cea directă, utilizată în unele state, unde înregistrarea se face independent de stat, de către un birou, comisie, comitet în baza datelor prezentate de alegător în mod personal, fiind totalmente responsabil pentru datele furnizate. Înregistrarea alegătorilor în listele electorale are loc în conformitate cu legislația în vigoare a statului respectiv. În listele alegătorilor, ca regulă, se includ toți cetățenii cu drept de vot. În majoritatea statelor, inclusiv în Republica Moldova, după cum e cunoscut, listele alegătorilor se întocmesc de organele puterii locale, pe când în alte state, de exemplu, SUA, procesul de înregistrare se face în mod personal de către alegători în conformitate cu metoda directă, considerând, că înregistrarea pentru participarea la alegeri este o chestiune personală a cetățeanului. Modalitatea de înregistrare personală permite organului respectiv care dirijează procesul electoral să decidă dacă persoana în cauză corespunde formalităților de a participa la alegeri în localitatea dată. Totodată, prin această modalitate de înregistrare se evidențiază particularitățile democratice ale sistemului electoral american. Pentru a deveni concurent electoral, este nevoie de a respecta anumite condiții stipulate în Codul electoral. Pentru început, candidatul e obligat să prezinte autorităților electorale un anumit număr de semnături din circumscripția respectivă sau să depună un anumit gaj electoral. De exemplu, în R.F.G. dreptul de a înainta candidați pentru alegerea deputaților în camera superioară (Bundestag) le aparține partidelor politice, alegătorilor, precum și grupurilor fără de partid. Pentru înregistrarea candidaților fără de partid, sunt necesare semnăturile a peste 200 de alegători din circumscripția dată

Bibliografie:

1. Martin Petru. Sisteme electorale și modurile de scrutin. București, 1999.
2. Teodorescu Gheorghe, Gherasim-Proca Ovidiu. Sisteme și componente electorale. Editura Fundației „Axis,” Iași, 2006.
3. Popescu Teodor. Politologie. F.E.-P. „Tipografia Centrală,” Chișinău, 2007.
4. Barbu Claudiu. Sisteme electorale. Editura „Universul Juridic,” București, 2010. Prezentat: 10 aprilie 2014. E-mail: ap_groza@yahoo.com
5. <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-constitutional/capitolul-20-exercitarea-suveranitatii/>
6. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/moduri-de-scrutin>
7. <http://present5.com/sisteme-electorale-alegerile-l-alegerile-proceduri-institutionalizate/>